

Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

**АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ
ПРАВознавство**
Електронне наукове видання

№06, 2024

Ужгородський національний університет
Ужгород 2024

УДК 001:34

ISSN 2788-6018

Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання
юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Журнал «Аналітично-порівняльне правознавство» включено до переліку фахових видань
категорії «Б» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р.)
зі спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор

Члени редакційної колегії: Белов Д.М. – д.ю.н., професор

Берлінгер Деніел – професор (Румунія)

Булеца С.Б. – д.ю.н., професор

Белова М.В. – д.ю.н., доцент

Дешко Л.М. – д.ю.н., професор

Заборовський В.В. – д.ю.н., професор

Лазур Я.В. – д.ю.н., професор

Манзюк В.В. – к.ю.н., доцент

Менджул М.В. – д.ю.н., доцент

Ондрова Юлія – к.ю.н. (Словацька Республіка)

Фаркаш Мірча – професор (Румунія)

Фрідманський Р.М. – к.ю.н., професор

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №12 від 21.11.2024 року

Офіційний сайт: <http://app-journal.in.ua/>

Макетування здійснено у ТОВ «РІК-У»,
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36;
print@rik.com.ua

© Ужгородський національний університет, 2024

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ

Бадида А.Ю. БРАТЕРСТВО У ФРАНЦУЗЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: СУТНІСТЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ.....	20
Богатюк О.В., Мартинюк О.В. ҐЕНЕЗА ІДЕЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА XIV – ПЕРША ПОЛОВИНА XVII СТ.).....	24
Бондар Н.А., Головій В.О. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВОВИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ.....	30
Вовк Ю.Є. УТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО СЕНАТУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У 1918 РОЦІ.....	35
Мельник А. ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЇ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТА СОБОРНІСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ДУМЦІ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ В ГАЛИЧИНІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЄДНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ.....	41
Мудриєвська Л.М., Тороп М.О. ПОКАРАННЯ ЯК ВИД ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В НАУКОВІЙ СПАДЩИНІ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ – ПРИХИЛЬНИКІВ ПОЗИТИВІСТСЬКОЇ ПАРАДИГМИ.....	48
Наливайко І.О. ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ І ГАРАНТІЙ У КОНТЕКСТІ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ.....	53
Олійник Ю.В. ВПЛИВ ІДЕЙ ХРИСТІЯНСТВА НА МЕТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПОКАРАНЬ В ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ.....	61
Осауленко В.Т. МІСЦЕ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНІЙ НОРМОТВОРЧОСТІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	68
Радовецька Л.В. ГАРАНТІЇ БЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНИ: НЕВИВЧЕНІ УРОКИ БУДАПЕШТСЬКОГО МЕМОРАНДУМУ.....	72
РОЗДІЛ ІІ. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО	
Бисага Ю.М., Белова М.В., Фрідманський Р.М. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАВДАНЬ ТА ФУНКЦІЙ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ ВИМІР.....	81
Вородін С.В. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ПОСТТРАЖДАЛИХ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	87
Голуб В.К. ДЕЯКІ ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ПРАВА ЛЮДИНИ НА АЛЬТЕРНАТИВНУ (НЕВІЙСЬКОВУ) СЛУЖБУ В УКРАЇНІ.....	92
Греца С.М., Греца Я.В. СУБ'ЄКТИ ВИКОНАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ОБОВ'ЯЗКУ СПЛАЧУВАТИ ПОДАТКИ І ЗБОРИ.....	100
Гудима Н.С. КОНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ.....	105
Гурчумелія У.І. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ ТА ПРОЄКТІВ У ПОСИЛЕННІ СПРОМОЖНОСТІ РОЗВИТКУ МІЖТЕРИТОРІАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	111

Дешко Л.М. ДЕНОНСАЦІЯ УГОДИ ПРО ГАРАНТІЇ ПРАВ ГРОМАДЯН ДЕРЖАВ – УЧАСНИЦЬ СНД У ГАЛУЗІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА РОЛЬ ПРИНЦИПІВ СПРАВЕДЛИВОСТІ, РІВНОСТІ, ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ, ЛЕГІТИМНИХ ОЧІКУВАНЬ В МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ НАД ВИКОРИСТАННЯМ ВЛАДИ ДЕРЖАВОЮ ТА ЗАХИСТУ ЛЮДИНИ ВІД СВАВІЛЬНИХ ДІЙ ДЕРЖАВИ.....	118
Деяк І.М. ПРОБЛЕМА ІНСТИТУЦІЙНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПРОКУРАТУРИ В КОНТЕКСТІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРИНЦИПУ ПОДІЛУ ВЛАДИ.....	127
Кудрявцева О.М. ПРАВО ПЕРЕДАВАТИ НА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМБРІОНИ, ОТРИМАНІ ШЛЯХОМ ЕКСТРАКОРПОРАЛЬНОГО ЗАПЛІДНЕННЯ: СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ.....	133
Кузьменко О.В., Перевалова Л.В., Гаряєва Г.М. НАРОДНА ЗАКОНОДАВЧА ІНІЦІАТИВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	138
Курилас В.В. ВПЛИВ РЕЗУЛЬТАТІВ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	144
Марцеляк О.В. ДО ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ УЗУРПАЦІЇ ВЛАДИ (КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ).....	151
Панкевич О.З., Афтанасів В.М. ПРАВО НА ЖИТТЯ ТА ПРАВО НА ГІДНУ СМЕРТЬ: ДЕЯКІ МІРКУВАННЯ У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	158
Пирога І.С., Белов Д.М. КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	164
Сінкевич О.В., Мельник І.-І. РЕПРОДУКТИВНІ ПРАВА ЛЮДИНИ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ: ВПЛИВ НА ПРАКТИКУ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВУ ДОКТРИНУ В УКРАЇНІ.....	170
Тимофєєв В.П. Наточій А.Д. КОНФЛІКТ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЦЕНТРУ КОМПЛЕКТУВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ З ЦИВІЛЬНИМ НАСЕЛЕННЯМ.....	177
Чечерський В.І. КООРДИНАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ.....	183
Шеремета С.А. ЗАСТОСУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ СУДАМИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ ШЛЯХОМ КОНФОРМНОГО ТЛУМАЧЕННЯ ЗАКОНІВ.....	189
РОЗДІЛ III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
Адаскалиця К.К., Михальчук І.І. ПОЄДНАННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ФОРМАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ НОРМ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ПРАВОСУДДЯ.....	194
Бесага І.В. ПЛАНУВАННЯ З НАДАННЯ ДОПОМОГИ СІМ'ЯМ, У ЯКИХ ІСНУЄ РИЗИК ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ (ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ).....	200
Василина Н.В., Шикір Д.О. СУТНІСТЬ І ПРАВОВЕ ПІДГРУНТЯ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ПРАВОВИХ ВИСНОВКІВ ВЕРХОВНОГО СУДУ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	205
Горпинич Л.І. СПАДКОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	212
Жукевич І.В. ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ.....	217
Забуга Ю.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В ДЕЯКИХ КРАЇНАХ ЄС: В ПОШУКАХ ОПТИМАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	221

Заяць О.С. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ, УКЛАДЕНОГО ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	229
Зеліско А.В. ФЕНОМЕН СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ У ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	233
Комарницька І.І., Буцяк М.М. ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	238
Комарницька І.І. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	243
Котвяковський Ю.О., Ободєєва К.Ю. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В СТАРОДАВНЬОМУ РИМІ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ОГЛЯД.....	248
Кройтор В.А. ЕЛЕКТРОННИЙ ДОГОВІР.....	254
Лугина Є.Ю., Кочина О.С. ІНСТИТУТ НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СИСТЕМІ ПРАВА.....	259
Михальнюк О.В. ПРАВОВИЙ СТАТУС ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЯК ПІДПРИЄМЦЯ В УКРАЇНІ.....	264
Панченко С.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ УЧАСНИКІВ У ДОГОВОРАХ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ.....	270
Парасюк М.В. ЕЛЕКТРОННІ ДОКАЗИ У КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА.....	277
Стеценко А.А. ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗІВ ТА ДОКАЗУВАННЯ У СПРАВАХ ПРО ПРИМУСОВЕ ВИСЕЛЕННЯ.....	282
Тімонов А.І. СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ «ВІДКРИТІСТЬ», «ГЛАСНІСТЬ» ТА «ПУБЛІЧНІСТЬ» ПРИ РОЗКРИТТІ ЗМІСТУ ПРИНЦИПУ ГЛАСНОСТІ ТА ВІДКРИТОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ.....	288
Шкаровський Д.О. ВПЛИВ ПРИНЦИПІВ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА НА ВМОТИВОВАНІСТЬ СУДОВОГО РІШЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	294
РОЗДІЛ ІV. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО	
Блаженко Т. УЧАСТЬ НЕЗАЛЕЖНОГО ЧЛЕНА НАГЛЯДОВОЇ РАДИ (РАДИ ДИРЕКТОРІВ) В КОРПОРАТИВНОМУ УПРАВЛІННІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	301
Вашкович В.В., Бисага Ю.Ю., Петруня О.А. ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	306
Возняковська К.А. ЗАХИСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ГОСПОДАРСЬКИХ СУДАХ УКРАЇНИ: ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ БІЗНЕСУ.....	311
Гут С.Ф. ДОСУДОВИЙ ПОРЯДОК ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ.....	315
Згама А.О. ЩОДО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРАВОСУДДЯ ТА ПЕРСПЕКТИВ ДЛЯ СФЕРИ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	320
Марасін О.В. УЧАСНИКИ ВІДНОСИН У СФЕРІ НАДАННЯ ПОСЛУГ ЗАРЯДЖАННЯ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ.....	326
Марісіо О.В. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ДЛЯ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ТРАНЗИТНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ КРАЇНИ.....	332
Олюха В.Г. ПРАВОВІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «SMART CITY» В УКРАЇНІ.....	339
Піддубна В. ДЕЯКІ ПРАВОВІ АСПЕКТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК СУБ'ЄКТА ПРАВА.....	345

Серебряк С.В. ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ.....	351
Сошников А.О. ВПЛИВ САМОРЕГУЛІВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ІНШИХ ОБ'ЄДНАНЬ БІЗНЕСУ НА РОЗВИТОК ВІДПОВІДАЛЬНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	357
Черних О.С. ПРАВОВА КОНЦЕПЦІЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧА ВІРТУАЛЬНИХ ПОСЛУГ.....	365
Ярмоленко О.С. ПОНЯТТЯ КРЕДИТОРА У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО (НЕПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ).....	371
РОЗДІЛ V. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Анатійчук В.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	376
Боднарчук М.І., Бурка А.В. ПРАВИЛА ДРЕС-КОДУ ТА ДИСКРИМІНАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ.....	384
Вознюк В.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ІТ-ПРАЦІВНИКІВ.....	390
Гарасимків Л.І. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ҐЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ.....	397
Карпова О.О. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТЛОМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ: СПЕЦІАЛЬНА НАКОПИЧУВАЛЬНА ПРОГРАМА, ЛІЗИНГ, ІПОТЕКА.....	402
Маленко О.В. ПОНЯТТЯ ТА СУТЬ КАТЕГОРІЇ «ІНТЕРЕС» У ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОМУ АСПЕКТІ.....	406
Міщук І.В., Киричук Б.С. АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	411
Теличко О.А., Рекун В.А. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ТА СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ ТА СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ПРАЦІВНИКІВ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ У КРАЇНАХ ЄС: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	416
РОЗДІЛ VI. ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО	
Балюк Г.І., Власенко Ю.Л., Ковальчук Т.Г. СУБ'ЕКТИВНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВА ГРОМАДЯН УКРАЇНИ: ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗМІСТУ І РЕАЛІЗАЦІЇ.....	425
Борищак В.О., Ігнатенко І.В. ДЕЯКІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ СУДІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗАХИСТУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ.....	435
Заєць О.І. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	440
Костяшкін І.О., Заверуха С.В. ДО ПИТАННЯ БЕЗОПЛАТНОГО НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ЮРИДИЧНИМИ ОСОБАМИ.....	445
Курман Т.В. АГРОЕНЕРГЕТИЧНІ ВІДНОСИНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	450
Покальчук М.Ю., Марачук А.В., Шулепова О.О. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХОДІВ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ.....	455
Солодан К.В., Паламарчук А.І. ПРАВО НА ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	462
Томозов А.В. ПРАВОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МІГРАЦІЇ ВНАСЛІДОК ПІДРИВУ КАХОВСЬКОЇ ГЕС.....	467
Філіппова А.Ю. АТОМНІ СТАНЦІЇ В УКРАЇНІ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	476

Харитонов Т.Є., Григор'єва Х.А. ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ: ПРАВОВІ ПЕРСПЕКТИВИ, ЗЕМЕЛЬНІ СПОРИ ТА ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА.....	484
Черваньова Д.А. ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ У СФЕРІ АГРОБІЗНЕСУ.....	491
РОЗДІЛ VII. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО	
Акулов Ю.В. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ: КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ.....	498
Бліхар М.М., Мельник Ю.С. «ДІЯ» ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	503
Бліхар М.М., Матвієнко Я.В. ПРАВОВІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	509
Бойко Б.В. МОБІЛІЗАЦІЙНА ПІДГОТОВКА ТА МОБІЛІЗАЦІЯ ТА ЯК ОБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ.....	515
Бублейник В.А., Легеза Є.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІДМОВУ В НАДАННІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	522
Варга Т.М. ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ТА ПРОПАГАНДА ЯК ІНСТРУМЕНТИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	526
Воронятніков О.О. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ТАРИФОУТВОРЕННЯ ВАНТАЖНИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	532
Герич А.Й. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ЕВОЛЮЦІЯ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.....	537
Гришко В.І., Лисий В.І. ВОЄННИЙ СТАН ЯК ЧИННИК ЗРОСТАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	543
Гуржій А.В., Тімашов В.О., Веселов М.Ю. ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВАНТАЖНИХ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В ЄС.....	550
Дешевий О.А. ҐЕНЕЗА СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА УКРАЇНСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ ЗА ЧАСІВ ЛИТОВСЬКОГО ТА АВСТРІЙСЬКОГО ПАНУВАННЯ.....	555
Єсімов С.С. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОТИДІЇ ПОДАТКОВИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ.....	564
Завістовський О.Д., Король К.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	569
Кириченко А.В., Петренко С.П., Васецька А.В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ: ЯК ЗМІЦНИТИ МОТИВАЦІЮ ТА ВПЕВНЕНІСТЬ.....	574
Когут В.М. НАЦІОНАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ ЩОДО БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ.....	579
Костиріна М.С., Зарудня К.А., Мельник О.П. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ОПОДАТКУВАННЯ ІТ-КОМПАНІЙ.....	584
Кувіла О.І. ПРАВО ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ НА БЕЗОПЛАТНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ.....	589
Литвин Н.А. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРОЦЕДУРИ У КОНТЕКСТІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	594
Мазур Я.П. ОСНОВНІ КІБЕРЗАГРОЗИ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ.....	599
Марущак О.А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	605

Машика Ю.В. ПРОБЛЕМИ МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ТОВАРІВ, ПРИЗНАЧЕНИХ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ ЗІ ЗВІЛЬНЕННЯМ ВІД СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ.....	611
Миرونюк Р.В., Кобко Є.В. ОЦІНКА ГРОМАДСЬКІСТЮ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ЯК ФОРМА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ.....	618
Михайловська Є.В., Поліщук Д.В. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ТА ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	626
Молокова А.Р., Бухтіярова І.Г. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ.....	632
Поринос Є.О., Дмитрієнко О.А., Богдан С.І. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИМІННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	638
Різенко О.В. ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ.....	643
Ростовська К.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ.....	648
Сокурєнко О.А. ОСОБЛИВОСТІ ВНУТРІШНЬОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	654
Телліс С.О. КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: ПІДХОДИ ДО ВТІЛЕННЯ ПОНЯТТЯ В ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.....	658
Токар А.М., Гаврік Р.О. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.....	664
Хвостовцов С.О. РЕЄСТРАЦІЙНА АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ ЯК ФОРМА КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ЦИВІЛЬНОЇ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ.....	669
Цукан С.В. ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	674
Черкунов О.В. НАВЧАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ МИТНИМИ СЛУЖБОВЦЯМИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	679
Шевчук М.О. МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ.....	684
Ширган В.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ 112.....	690
Шопіна І.М. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	695
Якимчук О.Я., Мельник О.П. ВПЛИВ ЗОВНІШНІХ ЗАПОЗИЧЕНЬ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	700
Ярош А.О., Мацелик Т.О. ПОЗАСУДОВІ ФОРМИ ВРЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ: ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	705
РОЗДІЛ VIII. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО	
Андрусак Г.М. ЗАХИСТ УКРАЇНИ ВІД ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ТА БОЙОВИЙ ІМУНІТЕТ ЯК ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЮТЬ ПРОТИПРАВНІСТЬ ДІЯННЯ ЗА ПРОЄКТОМ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	711
Василюк І.М., Кушнірук Ю.П. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ З ПСИХІЧНИМИ ВІДХИЛЕННЯМИ У КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ ГУМАННОГО СТАВЛЕННЯ ТА ПОВАГИ ДО ЇХ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	717
Вовченко Р.А. ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ.....	723

Гуторова Н.О. ВПЛИВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗАСОБІВ НА ПРОТИДІЮ ПОШИРЕННЮ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	729
Давидов Д.Г. ЮРИДИЧНІ ПІДСТАВИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	734
Зейналов Алі Огли. ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО У ПРЕЦЕДЕНТНІЙ ПРАКТИЦІ МІЖНАРОДНИХ ТРИБУНАЛІВ.....	742
Леськів С.Р. СТВОРЕННЯ З МЕТОЮ ПРОТИПРАВНОГО ВИКОРИСТАННЯ, РОЗПОВСЮДЖЕННЯ АБО ЗБУТУ ШКІДЛИВИХ ПРОГРАМНИХ ЧИ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, А ТАКОЖ ЇХ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ АБО ЗБУТ (СТАТТЯ 361 ¹ КК УКРАЇНИ): ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТА ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	747
Ліщинська Ю.В., Добрянська І.І., Крижановський А.С. ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ.....	752
Малетова О.С., Глущенко А.О. ВІДМЕЖУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД СУМІЖНИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ.....	759
Малетова О.С., Тригуб О.М. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ.....	765
Пацкан І.І. ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	770
Попов Г.В. ПРАЦІВНИК МІЖНАРОДНОЇ ОБОРОННОЇ КОМПАНІЇ ЯК СУБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	774
Сірець О.О. КЛАСИФІКАЦІЯ СУЧАСНИХ ЗАХОДІВ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА.....	780
Сперкач Н.А., Ковбасюк В.С. НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У КІБЕРПРОСТОРІ.....	785
Федорович Н.А. СИСТЕМА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВПЛИВУ.....	791
Ясиновський П.В. ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА ОЗНАКА ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА СТ. 114-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	798
Ясницька Т.Ю. КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В АДМІНІСТРАТИВНІЙ СФЕРІ.....	803
РОЗДІЛ ІХ. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	
Дяченко Е.В. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ В ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ.....	810
Ковальчук О.Б., Лебідь К.О. ПРАВОВИЙ СТАТУС ВИКРИВАЧІВ КОРУПЦІЇ ЯК УЧАСНИКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: ОКРЕМІ ЗАКОНОДАВЧІ ПРОГАЛИНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ПОДОЛАННЯ.....	816
Крижановський А.С. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КРИМІНАЛІСТИЦІ.....	824
Лазебний А.М., Демчук М.В. ПРОБЛЕМИ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ СКОЄННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ.....	830
Лазебний А.М., Дубець А.В. ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ.....	835
Лазебний А.М., Інгульська Д.А. ПРОБЛЕМА ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	841

Лазоренко Є.Ю. ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ П.П. 4¹, 5 Ч. 1 СТ. 284 КПК УКРАЇНИ
ВЕРХОВНИМ СУДОМ ВІДНОСНО ЗАСУДЖЕНОГО,
ЯКИЙ ПОМЕР ДО ЗАВЕРШЕННЯ КАСАЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....845

Рогозіннікова К.С. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА РІШЕННЯМ СЛІДЧОГО, ДІЗНАВАЧА
ТА ПРОКУРОРА ЩОДО ЗУПИНЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ:
КРИТЕРІЇ ПРАВОМІРНОСТІ ТА ПРАКТИКА ОСКАРЖЕННЯ.....851

Шнайдер К.Б. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ
У ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ
У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....857

РОЗДІЛ X. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Жаровська І.М., Руданецька О.С. ДЕРЖАВНО-РЕПРЕЗЕНТАЦІЙНА
ТА КОРПОРАТИВНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДДІВ:
ДИСКУСІЯ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ.....862

Заборовський В.В. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ЗА НЕВИКОНАННЯ
ПРОФЕСІЙНОГО ОБОВ'ЯЗКУ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КВАЛІФІКАЦІЇ.....867

Панченко Г.Д. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ
ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ДОСВІДУ.....873

РОЗДІЛ XI. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Бааджи Н.А. ПРОФСПІЛКИ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ:
НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СВОБОДИ ОБ'ЄДНАНЬ.....878

Гдичинський В.Б. МІЖНАРОДНИЙ ЕНЕРГЕТИЧНИЙ ПРАВОПОРЯДОК:
ДО ПОСТАНОВКИ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ.....883

Денисюк С., Кононеко В., Резенкіна Н. МНОЖИННЕ ГРОМАДЯНСТВО:
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ
(ЕКОНОМІЧНІ, ПОЛІТИЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ АСПЕКТИ).....888

Кулик С.В. ДОКТРИНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЩОДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В СФЕРІ СУДОЧИНСТВА.....895

Ліховіцький Я.О. СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ
ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПІДСУДНОГО:
ВІД ЗАГАЛЬНОВИЗНАНИХ ПРИНЦИПІВ ДО АКТИВ «М'ЯКОГО ПРАВА».....899

Марич А.В. САНКЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ВИКЛЮЧЕННЯ ДЕРЖАВ З МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....905

Марусяк О.В. ЗАБОРОНА МЕДЖЛІСУ ЯК ПОРУШЕННЯ CERD:
АНАЛІЗ ПОЗИЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА МІЖНАРОДНОГО СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ДОНОГ'Ю
(ОКРЕМА ДУМКА ДО РІШЕННЯ ІСЈ ВІД 31 СІЧНЯ 2024 РОКУ).....914

Сидорович М.-Л.Р. СУДОВИЙ ІМУНІТЕТ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ
ЯК ЕЛЕМЕНТ АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ,
ПОРУШЕНОГО ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ.....920

Сироїд Т.Л. КОНЦЕПЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОЯВИ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ:
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....925

РОЗДІЛ XII. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Горшко В.В. АСПЕКТИ ЗМІСТОВНОГО НАПОВНЕННЯ ПРАВА НА ІНФОРМАЦІЙНУ БЕЗПЕКУ
В КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....935

Коваль І.М. СУСПІЛЬНО-ПРАВОВА АНОМІЯ:
АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР.....940

Ковальчук В. СИНЕРГТИЧНІ УМОВИ ПІЗНАННЯ ОРГАНІЧНИХ ЗАКОНІВ СУСПІЛЬСТВА.....	944
Ратушна О.М. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ.....	949
Романова А.С. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ АСПЕКТИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУДДІ.....	953
Сірант М. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЯК ОРГАНІЧНІ ЗАКОНИ ГЛОБАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	958
РОЗДІЛ XIII. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ НАУКИ	
Щербай І. ОСНОВНІ ТИПИ ТА ВИДИ ДОКУМЕНТООБІГУ У ЗАКЛАДАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	963

CONTENTS

SECTION I. THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE; HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES

Badyda A.Yu. FRATERNITY IN FRENCH REPUBLIC: NATURE AND APPLICATION.....	20
Bohatiuk O.V., Martyniuk O.V. THE GENESIS OF THE IDEA OF EQUALITY IN UKRAINE (SECOND HALF OF THE 14TH – FIRST HALF OF THE 17TH CENTURY).....	24
Bondar N.A., Holoviy V.O. TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF NATIONAL LEGAL SYSTEMS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION: SOME ASPECTS.....	30
Vovk Y.Ye ESTABLISHMENT AND ACTIVITY OF THE STATE SENATE OF THE UKRAINIAN STATE IN 1918.....	35
Melnyk A. THE EVOLUTION OF THE IDEA OF STATE INDEPENDENCE AND SOBRALITY IN THE UKRAINIAN POLITICAL AND LEGAL THOUGHT OF THE INTERWAR PERIOD IN GALICIA AND ITS INFLUENCE ON THE UNITY OF THE UKRAINIAN LIBERATION MOVEMENT.....	41
Mudryievska L.M., Torop M.O. PUNISHMENT AS A TYPE OF LEGAL RESPONSIBILITY IN THE SCIENTIFIC HERITAGE OF UKRAINIAN SCIENTISTS – SUPPORTERS OF THE POSITIVIST PARADIGM OF THE MID-XIX – EARLY XX CENTURY.....	48
Nalyvaiko I.O. THE EVOLUTION OF SOCIAL STANDARDS AND GUARANTEES IN THE CONTEXT OF THE RULE OF LAW: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	53
Oliinyk Y.V. THE INFLUENCE OF CHRISTIAN IDEAS ON THE PURPOSE OF CRIMINAL PUNISHMENTS IN THE GALICIAN-VOLHYNIAN STATE.....	61
Osaulenko V.T. THE PLACE OF THE STATE IN MODERN RULE-MAKING: THEORETICAL AND LEGAL ASPECT.....	68
Radovetska L.V. GUARANTEES OF SECURITY FOR UKRAINE: UNLEARNED LESSONS OF THE BUDAPEST MEMORANDUM.....	72
SECTION II. CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW	
Bysaga Y.M., Bielova M.V., Fridmansky R.M. CONCEPTUAL PRINCIPLES OF DEFINING TASKS AND FUNCTIONS OF LAW ENFORCEMENT BODIES IN THE SYSTEM OF STATE POWER: THEORETICAL AND LEGAL DIMENSION.....	81
Vorodin S.V. PROTECTION OF RIGHTS AND FREEDOMS OF VICTIMS IN THE CONDITIONS OF ARMED AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION: MODERN CHALLENGES OF LEGAL REGULATION.....	87
Holub V.K. SOME HISTORICAL AND LEGAL ASPECTS OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE HUMAN RIGHT TO ALTERNATIVE (NON-MILITARY) SERVICE IN UKRAINE.....	92
Hretsa S.M., Hretsa Ya.V. SUBJECTS OF THE FULFILLMENT OF THE CONSTITUTIONAL OBLIGATION TO PAY TAXES AND FEES.....	100
Gudyma N.S. CONSTITUTIONAL APPROACHES TO SOCIAL RIGHTS AND OBLIGATIONS.....	105
Gurchumeliia U.I. THE ROLE OF INTERNATIONAL PROGRAMS AND PROJECTS IN STRENGTHENING THE CAPACITY FOR THE DEVELOPMENT OF INTERTERRITORIAL COOPERATION.....	111
Deshko L.M. DENUNCIATION OF THE AGREEMENT ON THE GUARANTEE OF THE RIGHTS OF CITIZENS OF CIS MEMBER STATES IN THE FIELD OF PENSION PROVISION AND THE ROLE OF THE PRINCIPLES OF JUSTICE, EQUALITY, LEGAL CERTAINTY, LEGITIMATE EXPECTATIONS IN THE MECHANISM OF ENSURING CONTROL OVER THE USE OF POWER BY THE STATE AND PROTECTING PEOPLE FROM ARBITRARY ACTIONS OF THE STATE.....	118

Deyak I.M. THE PROBLEM OF INSTITUTIONAL POSITIONING OF THE PROSECUTOR'S OFFICE IN THE CONTEXT OF THE CONSTITUTIONAL PRINCIPLE OF SEPARATION OF POWERS.....	127
Kudryavtseva O.M. THE RIGHT TO TRANSFER FOR SCIENTIFIC RESEARCH EMBRYOS OBTAINED BY IN VITRO FERTILIZATION: STANDARDS OF THE COUNCIL OF EUROPE IN THE FIELD OF REPRODUCTIVE RIGHTS.....	133
Kuzmenko O.V., Perevalova L.V, Gariaieva G.M. POPULAR LEGISLATIVE INITIATIVE: FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE.....	138
Kurylas V.V. INFLUENCE OF THE DECENTRALIZATION REFORM RESULTS ON THE FUNCTIONING AND ACTIVITY OF LOCAL GOVERNMENT UNDER MARTIAL LAW IN UKRAINE.....	144
Martselyak O.V. WITH REGARDS TO THE ISSUE OF POWER USURPATION CURRENT COMPREHENSION (CONSTITUTIONAL AND LEGAL ASPECT).....	151
Pankevych O.Z., Aftanasiv V.M. THE RIGHT TO LIFE AND THE RIGHT TO DIE WITH DIGNITY: SOME THOUGHTS IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR.....	158
Pyroha I.S., Byelov D.M. CONSTITUTIONALIZATION OF INTERNATIONAL LAW: THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS.....	164
Sinkevych O., Melnyk I.-I. HUMAN REPRODUCTIVE RIGHTS IN THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS: IMPACT ON LAW ENFORCEMENT PRACTICE AND CONSTITUTIONAL LEGAL DOCTRINE IN UKRAINE.....	170
Tymofieiev V.P., Natociy A.D. CONFLICT BETWEEN THE TERRITORIAL CENTER FOR RECRUITMENT AND SOCIAL SUPPORT AND THE CIVILIAN POPULATION.....	177
Chechersky V.I. COORDINATION ACTIVITIES IN THE FIELD OF ANTI-CRIME AS A FUNCTION OF A STATE AUTHORITY.....	183
Sheremeta S.A. APPLICATION OF THE CONSTITUTION OF UKRAINE BY COURTS IN THE ADMINISTRATION OF JUSTICE THROUGH CONFORM INTERPRETATION OF LAWS.....	189
SECTION III. CIVIL LAW AND CIVIL PROCEEDINGS; FAMILY LAW; PRIVATE INTERNATIONAL LAW	
Adaskalytsia K.K., Mykhalchuk I.I. THE COMBINATION OF DIGITALIZATION OF CIVIL PROCEDURE AND FORMALIZATION OF CIVIL PROCEDURAL NORMS IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF JUSTICE.....	194
Besaha I.V. PLANNING ASSISTANCE FOR FAMILIES AT RISK OF CHILD RIGHTS VIOLATIONS (GERMAN EXPERIENCE).....	200
Vasylina N.V., Shykir D.O. THE ESSENCE AND LEGAL BASIS OF THE BINDING NATURE OF LEGAL CONCLUSIONS OF THE SUPREME COURT IN CIVIL PROCEEDINGS.....	205
Horpynych L.I. INHERITANCE RELATIONS UNDER MARTIAL LAW: PECULIARITIES OF LEGAL REGULATION.....	212
Zhukevych I.V. THE DISCRETIONARY POWERS OF THE COURT REGARDING THE APPLICATION OF JUDICIAL CONTROL OVER THE EXECUTION OF COURT DECISIONS IN CIVIL CASES.....	217
Zabuga Y.Y. PECULIARITIES OF THE INSTITUTE OF PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE OF MEDICAL WORKERS IN SOME EU COUNTRIES: IN SEARCH OF AN OPTIMAL LEGAL MODEL FOR UKRAINE.....	221
Zaiats O.S. THE LEGAL CHARACTERISTICS OF THE CONTRACT CONCLUDED AS A RESULT OF PUBLIC PROCUREMENT.....	229
Zelisko A.V. THE PHENOMENON OF AGRICULTURAL COOPERATIVES IN THE CURRENT LEGISLATION OF UKRAINE: CIVIL LAW ASPECTS.....	233
Komarnytska I.I., Butsiak M.M. PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS DURING MARTIAL LAW.....	238

Komarnytska I.I. DIGITIZATION AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A LAWYER IN MODERN CONDITIONS.....	243
Kotvaykovskiy Y.O, Obodyeva K.Y. THE PRINCIPLES OF CIVIL PROCEEDINGS IN ANCIENT ROME: A HISTORICAL AND LEGAL REVIEW.....	248
Kroitor V.A. ELECTRONIC CONTRACT.....	254
Luhyna E.Yu., Kochyna O.S. INSTITUTE OF NON-CONTRACTUAL OBLIGATIONS IN THE EUROPEAN LEGAL SYSTEM.....	259
Mykhalniuk O.V. THE LEGAL STATUS OF AN INDIVIDUAL AS AN ENTREPRENEUR IN UKRAINE.....	264
Panchenko S.V. FEATURES OF CIVIL RIGHTS EXECUTION OF PARTICIPANTS IN SALE AND PURCHASE AGREEMENTS.....	270
Parasyuk M.V. ELECTRONIC EVIDENCE IN THE CONTEXT OF THE PRINCIPLES OF CIVIL PROCEDURAL LAW.....	277
Stetsenko A.A. SPECIFIC FEATURES OF EVIDENCE AND PROVING WITHIN FORCED EVICTION CASES.....	282
Timonov A.I. CORRELATION OF CATEGORIES OF “TRANSPARENCY”, “VISIBILITY” AND “PUBLICITY” WHEN REVEALING THE CONTENT OF THE PRINCIPLE OF PUBLICITY AND TRANSPARENCY IN CIVIL JUDICIARY OF UKRAINE.....	288
Shkarovskyi D.O. INFLUENCE OF CIVIL LEGAL PROCEEDINGS’ PRINCIPLES ON JUDGEMENT’S JUSTIFICATION WITHIN CIVIL JUDICIARY.....	294
SECTION IV. ECONOMIC LAW, ECONOMIC PROCEDURAL LAW	
Blazhenko T. PARTICIPATION OF AN INDEPENDENT MEMBER OF THE SUPERVISORY BOARD (BOARD OF DIRECTORS) IN CORPORATE GOVERNANCE: COMPARATIVE LEGAL RESEARCH.....	301
Vashkovich V.V., Bysaga Yu.Yu., Petrunia O.A. TRANSFORMATIONS IN THE LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITIES OF VOLUNTEER ORGANIZATIONS.....	306
Vozniakovska K.A. PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS BY THE COMMERCIAL COURTS OF UKRAINE: EFFECTIVE STRATEGIES FOR ENTERPRISES.....	311
Gut S.F. PRE-TRIAL PROCEDURE FOR SETTLEMENT OF ECONOMIC DISPUTES.....	315
Zghama A.O. ON DIGITAL TRANSFORMATION OF JUSTICE AND PROSPECTS FOR THE ECONOMIC SECTOR.....	320
Marasin O.V. PARTICIPANTS OF RELATIONS IN THE FIELD OF PROVISION OF ELECTRIC VEHICLE CHARGING SERVICES.....	326
Marisio O.V. SOCIO-ECONOMIC FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN ROAD INFRASTRUCTURE WITH REGARD TO THE COUNTRY’S TRANSIT CAPABILITIES.....	332
Oliukha V.H. LEGAL BASIS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE «SMART CITY» CONCEPT IN UKRAINE.....	339
Piddubna V. SOME LEGAL ASPECTS OF THE TERRITORIAL COMMUNITY AS A SUBJECT OF LAW.....	345
Sieriebriak S.V. PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE FIELD OF CYBERSECURITY.....	351
Soshnykov A.O. THE IMPACT OF SELF-REGULATORY ORGANISATIONS AND OTHER BUSINESS ASSOCIATIONS ON THE DEVELOPMENT OF RESPONSIBLE BUSINESS.....	357
Chernykh O.S. THE LEGAL CONCEPT OF THE RIGHTS OF CONSUMERS OF VIRTUAL SERVICES PROTECTION.....	365
Iarmolenko O.S. THE CONCEPT OF A CREDITOR IN A CASE OF BANKRUPTCY (INSOLVENCY).....	371

SECTION V. LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW

Anatiychuk V.V. TRANSFORMATION OF LABOR RELATIONS IN CONDITIONS OF DIGITALIZATION.....	376
Bodnaruk M.I., Burka A.V. DRESS CODE RULES AND EMPLOYEE DISCRIMINATION.....	384
Voznyuk V.S. LEGAL REGULATION OF IT EMPLOYEES.....	390
Harasymkiv L.I. INTERNATIONAL LEGAL SUPPORT OF THE PRINCIPLE OF GENDER EQUALITY IN LABOR RELATIONS.....	397
Karpova O.O. THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS OF INTRODUCING NEW MECHANISMS FOR PROVIDING HOUSING TO MILITARY PERSONNEL AND THEIR FAMILIES: SPECIAL SAVINGS PROGRAM, LEASING, MORTGAGE.....	402
Malienko O.V. THE CONCEPT AND ESSENCE OF THE CATEGORY «INTEREST» IN A GENERAL THEORETICAL ASPECT.....	406
Mishchuk I.V., Kyrychuk B.S. CURRENT CHANGES IN LABOR LEGISLATION OF UKRAINE UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....	411
Telichko O.A., Rekun V.A. ANALYSIS OF LEGISLATION AND JUDICIAL PRACTICE REGARDING THE LEGAL STATUS AND SOCIAL GUARANTEES OF EMPLOYEES OF DIGITAL PLATFORMS IN EU COUNTRIES: CHALLENGES AND PERSPECTIVES.....	416

SECTION VI. LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW; NATURAL RESOURCES LAW

Balyuk G.I., Vlasenko Y.L., Kovalchuk T.G. SUBJECTIVE ENVIRONMENTAL RIGHTS OF CITIZENS OF UKRAINE: LEGAL PROBLEMS OF CONTENT AND IMPLEMENTATION.....	425
Boryshchak V.O., Ignatenko I.V. SOME ISSUES OF ESTABLISHING SPECIALIZED LAND COURTS TO ENSURE EFFECTIVE PROTECTION OF LAND RIGHTS.....	435
Zaiets O.I. IMPROVEMENT OF THE LEGAL STATUS OF THE PERSONAL PEASANT HOUSEHOLDS IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW AND EUROPEAN INTEGRATION.....	440
Kostyashkin I.O., Zaverukha S.V. ON THE FREE ACQUISITION OF LAND OWNERSHIP BY LEGAL ENTITIES.....	445
Kurman T.V. AGRO-ENERGY RELATIONS: CURRENT ISSUES OF LEGAL SUPPORT.....	450
Pokalchuk M., Marachuk A., Shulepova O. LEGAL SUPPORT FOR POST-WAR RECONSTRUCTION MEASURES OF LAND RESOURCES OF UKRAINE.....	455
Solodan K.V., Palamarchuk A.I. THE RIGHT TO ACCESS TO ENVIRONMENTAL INFORMATION IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....	462
Tomozov A.V. LEGAL REGULATION OF ENVIRONMENTAL MIGRATION DUE TO THE DESTRUCTION OF THE KAKHOVKA HYDROELECTRIC POWER STATION.....	467
Filippova A.Yu. NUCLEAR PLANTS IN UKRAINE: INTERNATIONAL LEGAL PROVISION OF NUCLEAR SAFETY IN CONDITIONS OF WAR.....	476
Kharytonova T.E., Hryhorieva K.A. POST-WAR RESTORATION OF AGRICULTURAL LAND: LEGAL PERSPECTIVES, LAND DISPUTES AND STATE SUPPORT.....	484
Chervanova D.A. PROBLEMS OF LEGAL REGULATION OF DIGITIZATION IN THE FIELD OF AGRIBUSINESS.....	491

SECTION VII. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE; FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW

Akulov Yu.V. ASSESSMENT OF THE ECONOMIC AND SOCIAL IMPACT OF DIGITALIZATION IN UKRAINE: A COMPREHENSIVE ANALYSIS.	498
---	------------

Blikhar M.M., Melnyk Yu.S. «DIIA» AS A TOOL FOR THE DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SPHERE IN UKRAINE: LEGAL REGULATION IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW.....	503
Blikhar M.M., Matviienko Ia. LEGAL TRENDS OF MODERN EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	509
Boyko B.V. MOBILIZATION TRAINING AND MOBILIZATION AS OBJECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION: THEORETICAL AND LEGAL ISSUES.....	515
Bubleynyk V.A. Leheza Ye.O. PECULIARITIES OF LIABILITY FOR REFUSAL TO PROVIDE PUBLIC SERVICES IN UKRAINE.....	522
Varga T.M. DISINFORMATION AND PROPAGANDA AS TOOLS FOR WAGING RUSSIA'S HYBRID WAR AGAINST UKRAINE.....	526
Voroniatnikov O.O. STATE POLICY REGARDING TARIFF FORMATION OF FREIGHT RAILWAY TRANSPORTATION.....	532
Gerych A.Y. LEGAL REGULATION OF MIGRATION CONTROL IN THE EUROPEAN UNION: EVOLUTION AND CURRENT CHALLENGES.....	537
Grishko V.I., Lysy V.I. MARTIAL LAW AS A FACTOR IN THE GROWTH OF CORRUPTION IN UKRAINE.....	543
Gurzhii A.V., Timashov V.O., Veselov M.Yu. THE TARIFF REGULATION OF RAILWAY FREIGHT TRANSPORTATION IN EU.....	550
Deshevyi O.A. THE GENESIS OF THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF THE LEGAL PROFESSION IN THE UKRAINIAN TERRITORIES DURING THE LITHUANIAN AND AUSTRIAN RULE.....	555
Yesimov S.S. INTERNATIONAL LEGAL PRINCIPLES OF COMBATING TAX OFFENSES.....	564
Zavistovskiy O.D., Korol K.S. ACTUAL PROBLEMS OF POLICE TRAINING IN THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL LAW.....	569
Kyrychenko A. V., Petrenko S.P., Vasetska A.V. PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF SPECIAL PHYSICAL TRAINING: HOW TO STRENGTHEN MOTIVATION AND CONFIDENCE.....	574
Kogut V.M. NATIONAL INITIATIVES ON ROAD SAFETY AND THEIR IMPLEMENTATION.....	579
Kostyrina M.S., Zarudnia K.A., Melnyk O.P. TAXATION REGIME FOR IT COMPANIES.....	584
Kuvila O.I. THE RIGHT OF PERSONS WITH DISABILITIES TO FREE LEGAL AID AS AN ELEMENT OF ACCESS TO JUSTICE.....	589
Lytvyn N.A. ADMINISTRATIVE PROCEDURES IN THE CONTEXT OF COMBATING CORRUPTION IN UKRAINE.....	594
Mazur Ya.P. THE MAIN CYBER THREATS IN THE CONDITIONS OF INFORMATION WARFARE.....	599
Marushchak O.A. TOPICAL ISSUES OF HARMONIZATION OF TAX LEGISLATION OF UKRAINE WITH THE REQUIREMENTS OF THE EUROPEAN UNION.....	605
Mashyka Y.V. THE PROBLEMS OF CUSTOMS CLEARANCE OF GOODS INTENDED TO OVERCOME THE CRITICAL SITUATION IN THE ENERGY INDUSTRY OF UKRAINE WITH EXEMPTION FROM THE CUSTOMS PAYMENTS.....	611
Myroniuk R.V., Kobko E.V. PUBLIC ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF THE LAW ENFORCEMENT BODY AS A FORM OF PUBLIC CONTROL.....	618
Mykhailovska Ye.V., Polishchuk D.V. COMPARATIVE LEGAL ASPECT OF DEVELOPMENT OF THE CIVIL SERVICE INSTITUTION IN UKRAINE AND GREAT BRITAIN.....	626
Molokova A.R., Bukhtiyarova I.G. PECULIARITIES OF PATROL POLICE ACTIVITY DURING MARTIAL LAW.....	632

Porynos Ye.O., Dmytriienko O.A., Bogdan S.I. ANALYSIS OF ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF MINE ACTION REGULATION IN UKRAINE.....	638
Rizenko O.V. EUROPEAN LEGAL STANDARDS OF PERSONAL DATA PROTECTION.....	643
Rostovskaya K.V. ACTUAL PROBLEMS OF THE STATE EMPLOYMENT SERVICE.....	648
Sokurenko O.A. FEATURES OF THE INTERNAL ADMINISTRATIVE AND LEGAL ORGANIZATION OF PENSION PROVISION IN UKRAINE.....	654
Tellis S.O. CONFLICT OF INTEREST: APPROACHES TO THE IMPLEMENTATION OF THE DEFINITION IN THE LEGISLATION OF UKRAINE.....	658
Tokar A.M., Havrik R.O. ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF MILITARY ADMINISTRATIONS AS PUBLIC ADMINISTRATION ENTITIES.....	664
Khvostovtsov S.O. REGISTRATION ADMINISTRATIVE AND JURISDICTIONAL ACTIVITY OF THE POLICE AS A FORM OF CONTROL OVER THE CIRCULATION OF CIVILIAN FIREARMS.....	669
Tsukan S.V. CONCEPT AND LEGAL NATURE OF THE PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF VIRTUAL ASSETS TURNOVER.....	674
Cherkunov O.V. TRAINING AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF CUSTOMS OFFICIALS: CHALLENGES AND PERSPECTIVES.....	679
Shevchuk M.O. THE MECHANISM FOR ENSURING INFORMATION SECURITY OF INDIVIDUALS.....	684
Shyrhan V.V. ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE FUNCTIONING OF THE SYSTEM 112.....	690
Shopina I.M. PROBLEMS OF ENSURING GENDER EQUALITY IN THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....	695
Yakymchuk O.Ya., Melnyk O.P. THE IMPACT OF EXTERNAL BORROWINGS ON THE UKRAINIAN ECONOMY.....	700
Yarosh A.O., Matselyk T.O. EXTRAJUDICIAL FORMS OF SETTLEMENT OF PUBLIC LAW DISPUTES: LEGAL REGULATION AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT.....	705
SECTION VIII. CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL ENFORCEMENT LAW	
Andrusiak H.M. DEFENCE OF UKRAINE AGAINST ARMED AGGRESSION AND COMBAT IMMUNITY AS CIRCUMSTANCES EXCLUDING THE UNLAWFULNESS OF AN ACT UNDER THE DRAFT CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....	711
Vasyliuk I.M., Kushniruk Y.P. ENSURING THE RIGHTS OF CONVICTS WITH MENTAL DISABILITIES IN THE CONTEXT OF THE PRINCIPLE OF HUMANE TREATMENT AND RESPECT FOR THEIR HUMAN DIGNITY UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE IN UKRAINE.....	717
Vovchenko R.A. FOREIGN EXPERIENCE OF PREVENTING CORRUPTION CRIMES COMMITTED BY THE POLICE.....	723
Gutorova N.O. IMPACT OF CRIMINAL LAW MEASURES ON COMBATING THE SPREAD OF INFECTIOUS DISEASES.....	729
Davydov D.G. LEGAL GROUNDS FOR LIABILITY FOR COMMITTING CRIMES OF TERRORISM: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS.....	734
Zeynalov Ali Ogly. GENDER-BASED SEXUAL VIOLENCE IN THE CASE LAW OF INTERNATIONAL TRIBUNALS.....	742
Leskiv S.R. CREATION FOR THE PURPOSE OF ILLEGAL USE, DISTRIBUTION OR SALE OF HARMFUL SOFTWARE OR TECHNICAL MEANS, AS WELL AS THEIR DISTRIBUTION OR SALE (ARTICLE 361 ¹ OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE): CERTAIN ASPECTS AND PROBLEMS OF CRIMINAL-LEGAL QUALIFICATIONS.....	747

Lishchynska Y.V., Dobryanska I.I., Kryzhanovskyi A.S. SOME QUESTIONS REGARDING COUNTERING DOMESTIC VIOLENCE AMONG THE POPULATION OF UKRAINE UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....	752
Maletova O.S., Hlushchenko A.O. DISTINGUISHING COLLABORATION ACTIVITIES FROM RELATED CRIMINAL OFFENCES: ISSUES OF THEORY AND PRACTICE.....	759
Maletova O.S., Trigub O.M. CRIMINAL LIABILITY FOR WAR CRIMES.....	765
Patskan I.I. PECULIARITIES OF CRIMINAL LIABILITY PROVIDED FOR COLLABORATIVE ACTIVITIES.....	770
Popov G.V. THE EMPLOYEE OF AN INTERNATIONAL DEFENCE COMPANY AS A SUBJECT OF A CRIMINAL OFFENCE.....	774
Sirets O.O. CLASSIFICATION OF MODERN CRIME PREVENTION MEASURES IN THE HOUSING CONSTRUCTION SECTOR.....	780
Sperkach N.A., Kovbasiuk V.S. THE AREAS OF CYBERCRIME PREVENTION AND IMPROVEMENT OF LEGAL REGULATION OF HUMAN RIGHTS PROTECTION IN CYBERSPACE.....	785
Fedorovych N.A. SYSTEM OF CRIMINAL-LEGAL INFLUENCE.....	791
Yasynovskyi P.V. A SPECIAL PERIOD AS A MANDATORY FEATURE FOR QUALIFICATION UNDER ART. 114-1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....	798
Yasnyska T.Y. COLLABORATIVE ACTIVITY IN THE ADMINISTRATIVE SPHERE.....	803
SECTION IX. CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSICS; FORENSIC EXAMINATION OPERATIONAL SEARCH ACTIVITIES	
Diachenko E.V. APPLICATION OF A PREVENTIVE MEASURE IN THE FORM OF DETENTION DURING THE PERIOD OF MARTIAL LAW.....	810
Kovalchuk O.B., Lebid K.O. THE LEGAL STATUS OF CORRUPTION WHISTLEBLOWERS AS PARTICIPANTS IN CRIMINAL PROCEEDINGS: CERTAIN LEGISLATIVE GAPS AND PROSPECTS FOR OVERCOMING THEM.....	816
Kryzhanovskyi A.S. THE PLACE AND ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN FORENSICS.....	824
Lazebnyi A.M., Demchuk M.V. PROBLEMS OF APPOINTMENT OF EXPERTISE IN THE COMMISSION OF ENVIRONMENTAL CRIMES.....	830
Lazebnyi A.M., Dubets A.V. USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES AGAINST THE ENVIRONMENT.....	835
Lazebnyi A.M., Ingulska D.A. THE PROBLEM OF APPOINTMENT AND IMPLEMENTATION OF ENVIRONMENTAL EXPERTISE DURING THE WAR.....	841
Lazorenko E.Y. ISSUES OF APPLICATION OF PARAGRAPHS 4 ¹ , 5 OF PART 1 OF ARTICLE 284 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE BY THE SUPREME COURT IN RESPECT OF A CONVICT WHO DIED BEFORE THE COMPLETION OF CASSATION PROCEEDINGS.....	845
Rogozinnikova K.S. JUDICIAL CONTROL OVER THE DECISION OF INVESTIGATOR, DETECTIVE AND PROSECUTOR TO SUSPEND PRE-TRIAL INVESTIGATION: CRITERIA OF LEGALITY AND PRACTICE OF APPEAL.....	851
Shnaider K.B. GENERAL PRINCIPLES OF THE USE OF SPECIAL KNOWLEDGE IN THE PROCESS OF INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENCES IN THE FIELD OF PUBLIC PROCUREMENT.....	857
SECTION X. JUDICIAL SYSTEM; THE PROSECUTION SERVICE AND ADVOCACY	
Zharovska I.M., Rudanetska O.S. THE STATE-REPRESENTATIVE AND CORPORATE-LEGAL NATURE OF THE BENEVOLENCE OF JUDGES: A DISCUSSION ON EUROPEAN STANDARDS.....	862

Zaborovskyy V.V. LIABILITY OF A LAWYER FOR FAILURE TO FULFILL THE PROFESSIONAL DUTY TO IMPROVE HIS QUALIFICATIONS.....	867
Panchenko H.D. ENSURING HUMAN RIGHTS IN THE PROCESS OF REFORMING UKRAINE'S LAW ENFORCEMENT SYSTEM: COMPLIANCE WITH INTERNATIONAL STANDARDS AND EUROPEAN EXPERIENCE.....	873
SECTION XI. INTERNATIONAL LAW	
Baadzhy N.A. TRADE UNIONS IN THE AGE OF DIGITAL TECHNOLOGIES: NEW CHALLENGES FOR THE FREEDOM OF ASSOCIATION.....	878
Gdychinsky V.B. INTERNATIONAL ENERGY LEGAL ORDER: TO THE FORMULATION OF SCIENTIFIC-THEORETICAL AND PRACTICAL PROBLEMS.....	883
Denysiuk S., Kononenko V., Rezenkina N. MULTIPLE CITIZENSHIP: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND IMPLEMENTATION IN UKRAINE (ECONOMIC, POLITICAL, AND SECURITY ASPECTS).....	888
Kulyk S.V. A DOCTRINAL ANALYSIS OF THE IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL STANDARDS IN NATIONAL LEGISLATION IN THE FIELD OF JUSTICE.....	895
Likhovitsky Ya.O. THE ESSENCE AND SYSTEM OF INTERNATIONAL STANDARDS OF THE LEGAL STATUS OF THE DEFENDANT: FROM GENERALLY RECOGNIZED PRINCIPLES TO ACTS OF «SOFT LAW».....	899
Marych A.V. SANCTION MECHANISM FOR EXCLUDING STATES FROM INTERNATIONAL ORGANIZATIONS.....	905
Marusiak O.V. BAN ON THE MEJLIS AS A VIOLATION OF CERD: ANALYSIS OF THE POSITION OF THE PRESIDENT OF THE INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE DONOGHUE (JUDGMENT OF 31 JANUARY 2024, SEPARATE OPINION).....	914
Sydorovich M.-L.R. JUDICIAL IMMUNITY OF FOREIGN STATES AS AN ELEMENT OF ALTERNATIVE WAYS OF PROTECTING PROPERTY RIGHTS VIOLATED AS A RESULT OF ARMED CONFLICT.....	920
Syroid T.L. THE CONCEPT OF GENDER EQUALITY AND MANIFESTATIONS OF GENDER INEQUALITY: INTERNATIONAL LEGAL ASPECT.....	925
SECTION XII. THE PHILOSOPHY OF LAW	
Horoshko V.V. ASPECTS OF MEANINGFUL FULFILLMENT OF THE RIGHT TO INFORMATION SECURITY IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY.....	935
Koval I.M. SOCIO-LEGAL ANOMIE: THE ANTHROPOLOGICAL DIMENSION.....	940
Kovalchuk V. SYNERGIC CONDITIONS FOR LEARNING THE ORGANIC LAWS OF SOCIETY.....	944
Ratushna O.M. PECULIARITIES OF FORMATION OF LEGAL AWARENESS OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: REALITIES OF TODAY.....	949
Romanova A.S. MORAL AND ETHICAL ASPECTS IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF A JUDGE.....	953
Sirant M. FUNDAMENTAL PRINCIPLES OF INTERNATIONAL LAW AS ORGANIC LAWS OF GLOBAL SOCIETY.....	958
SECTION XIII. CURRENT ISSUES OF MODERN LEGAL SCIENCE	
Shcherbai I. MAIN TYPES AND TYPES OF DOCUMENT FLOW IN INSTITUTIONS OF POST-GRADUATE EDUCATION IN UKRAINE.....	963

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.62>

ПРАВИЛА ДРЕС-КОДУ ТА ДИСКРИМІНАЦІЯ ПРАЦІВНИКІВ

Боднарук М.І.,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри приватного права,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
ORCID: 0000-0001-7386-465X*

Бурка А.В.,

*доктор філософії, доцентка,
доцентка кафедри приватного права,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
ORCID: 0000-0001-8038-2958*

Боднарук М.І., Бурка А.В. Правила дрес-коду та дискримінація працівників.

У статті зазначено, що дрес-код та уніформа – це поняття, які часто використовуються на практиці як синоніми, проте насправді вони не тотожні. Уніформа – це однакове вбрання, виготовлене спеціально для працівників певного підприємства, установи, організації, їх структурних підрозділів. На відмінно від уніформи, дрес-код – це вимога щодо дотримання певних вказівок, які стосуються зовнішнього вигляду працівників, насамперед, одягу. Іншими словами, дрес-код – це перелік правил і вказівок щодо одягу, який дозволено або заборонено носити. Основною метою впровадження дрес-коду для працівників – є забезпечення професійного та згуртованого зовнішнього вигляду, який відповідає іміджу та цінностям компанії.

Автори статті звертають увагу на те, що в базовому для трудових відносин нормативному акті – Кодексі законів про працю України відсутні такі поняття як «дрес-код» чи «уніформа», так само як і відсутні положення щодо обов'язкового характеру правил дрес-коду для працівника, оскільки його запровадження є правом роботодавця.

У статті наголошується на тому, що на практиці можуть виникнути випадки, коли встановлений дрес-код порушуватиме права працівників, а саме буде дискримінаційним, хоча довести факт того, що встановлений дрес-код є дискримінаційним буває досить складно, оскільки у багатьох випадках він є цілком законним.

Розробляючи дрес-код на робочому місці, роботодавці повинні віддавати перевагу інклюзивності та гендерній нейтральності, щоб уникнути дискримінації. Впровадження релігійно нейтральних дрес-кодів може бути об'єктивним

лише у випадку дотримання ряду умов, на яких наголошує ЄСПЛ у своєму рішенні від 15 липня 2021 року.

Зроблено висновок, що відсутність законодавчо визначених вимог щодо дрес-коду, а саме загальних критеріїв, ознак, які повинні бути враховані у випадку його запровадження для працівників будь-якого підприємства, установи, організації, з однієї сторони надає роботодавцю свободу дій, а з іншої – може призвести до порушення трудових прав працівників, а саме їх дискримінації за гендерною, релігійною ознаками, станом здоров'я чи інвалідністю. Незважаючи на стрімкий розвиток суспільства у напрямку рівноправності, пропаганди толерантності до працівників незалежно від їх раси, статі, кольору шкіри, віку, релігії, дрес-код, як би це дивно не звучало, може стати тим наріжним каменем спотикання, де рівність трудових прав працівників може бути не врахована чи врахована частково.

Ключові слова: дрес-код, уніформа, працівник, роботодавець, дискримінація, трудові відносини.

Bodnaruk M.I., Burka A.V. Dress code rules and employee discrimination.

The article notes that dress code and uniform are concepts that are often used in practice as synonyms, but in fact they are not identical. A uniform is a uniform outfit made specifically for employees of a particular enterprise, institution, organization, and their structural units. Unlike uniforms, a dress code is a requirement to follow certain guidelines regarding the appearance of employees, primarily clothing. In other words, a dress code is a list of rules and guidelines regarding the clothing that is allowed or prohibited to be

worn. The main purpose of introducing a dress code for employees is to ensure a professional and cohesive appearance that is consistent with the company's image and values.

The authors of the article point out that the Labor Code of Ukraine, the basic regulatory act for labor relations, does not contain such concepts as "dress code" or "uniform", and there are no provisions on the mandatory nature of the dress code rules for employees, since its introduction is the right of the employer.

The article emphasizes that in practice, there may be cases when the established dress code will violate the rights of employees, namely, will be discriminatory, although it can be quite difficult to prove that the established dress code is discriminatory, since in many cases it is quite legal.

When developing a workplace dress code, employers should prioritize inclusiveness and gender neutrality to avoid discrimination. The introduction of religiously neutral dress codes can only be objective if a number of conditions are met, as emphasized by the European Court of Human Rights in its judgment of July 15, 2021.

The author concludes that the absence of legally defined requirements for a dress code, namely, general criteria and features which should be taken into account in case of its introduction for employees of any enterprise, institution or organization, on the one hand, gives the employer freedom of action, and on the other hand, may lead to violation of employees' labor rights, namely, their discrimination on the basis of gender, religion, health status or disability. Despite the rapid development of society in the direction of equality, promotion of tolerance to employees regardless of their race, gender, skin color, age, religion, the dress code, no matter how strange it may sound, may become the cornerstone of stumbling blocks where the equality of labor rights of employees may not be taken into account or partially taken into account.

Key words: dress code, uniform, employee, employer, discrimination, labor relations.

Постановка проблеми. Дрес-код та уніформа – ці поняття часто використовуються на практиці як синоніми, проте насправді вони не тотожні. Уніформа – це однакове вбрання, виготовлене спеціально для працівників певного підприємства, установи, організації, їх структурних підрозділів. Вона набагато більш структурована та офіційна, ніж дрес-код, служить для забезпечення безпеки чи для ідентифікації працівників (мова йде про робочу/промислову уніформу, яку впроваджують для працівників сфери обслуговування, заводів, фабрик, шахт). Однак ва форма одягу або однострій також характерні

і для працівників залізничного транспорту, прикордонної служби, поліцейських, пожежників та інших державних органів. Вимоги щодо їх одягу часто затверджуються на урядовому рівні чи на рівні профільних міністерств. До прикладу, в Україні вимоги щодо форменого одягу для окремих категорій працівників затверджені: 1) постановою Кабінету Міністрів України від 11 грудня 1996 року № 1508 «Про знаки розрізнення і формений одяг працівників залізничного транспорту»; 2) постановою Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 165 «Про затвердження опису та зразків форменого одягу посадових осіб Державної митної служби, норм забезпечення форменим одягом і строків його носіння»; 3) наказом Міністерства внутрішніх справ України від 19 серпня 2017 року № 718 «Про затвердження Правил носіння однострою поліцейських»; 4) рішенням Ради суддів України від 16 травня 2003 року – затверджено опис, ескіз та зразок мантий для суддів загальної юрисдикції, а також зразок нагрудного знаку.

На відмінно від уніформи, дрес-код – це вимога щодо дотримання певних вказівок, які стосуються зовнішнього вигляду працівників, насамперед, одягу. Дрес-код визначає прийнятні кольори, відповідну довжину та характеристики речей, які заборонені чи навпаки дозволені. Іншими словами, дрес-код – це перелік правил і вказівок щодо одягу, який дозволено або заборонено носити.

Основною метою впровадження дрес-коду для працівників – є забезпечення професійного та згуртованого зовнішнього вигляду, який відповідає іміджу та цінностям компанії. У певних галузях, як-от охорона здоров'я чи виробництво, дрес-коди також виконують функціональну роль у забезпеченні безпеки та гігієни працівників (вимога до закритого взуття або заборона відкритого одягу).

В Україні окремі вимоги щодо зовнішнього вигляду працівників, зокрема і дрес-коду затверджені: наказом Державної міграційної служби України від 05 листопада 2012 року № 263 «Про затвердження рекомендацій щодо зовнішнього вигляду (дрес-коду) працівників Державної міграційної служби України», а саме, зазначено наступне: «діловому вбранню державного службовця притаманні традиційні забарвлення, які можна назвати класичними: синього і сірого кольорів. Чорний колір доречно під час урочистих та жалобних заходів. Основні вимоги до одягу – акуратність, стриманість і охайність. Костюм повинен бути завжди добре випрасуваний, сорочка, блуза – свіжою, взуття – начищене і без збитих підборів. Одяг повинен відповідати місцю, часу і характеру діяльності державного службовця» [1]; у правилах адвокатської етики, затверджених з'їздом адвокатів України від 09

червня 2017 року передбачено, що: «при здійсненні професійної діяльності адвокат зобов'язаний дотримуватись загальноприйнятих норм ділового етикету, в тому числі щодо зовнішнього вигляду» [2]; у рішенні Ради суддів України від 06 лютого 2009 року № 33 «Про затвердження Правил поведінки працівника суду», у пункті 3.6 вказано наступне: «працівник апарату суду повинен бути охайним, дотримуватися ділового стилю в одязі, носити на видному місці бейдж із зазначенням прізвища, імені, по батькові та посади [3]; у Кодексі професійної етики та поведінки прокурорів, затвердженого Всеукраїнською конференцією прокурорів від 27 квітня 2017 року, наголошується на тому, що: «публічний характер діяльності прокурора та перебування під постійною увагою з боку суспільства покладає на нього особливі вимоги щодо відповідного зовнішнього вигляду. Прокурор під час виконання службових обов'язків має дотримуватися ділового стилю одягу, який вирізняється офіційністю, стриманістю та акуратністю» [4]; у наказі Національного агентства України з питань державної служби від 05 серпня 2016 року № 158 «Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування», у пункті 6 зазначено: «одяг державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування повинен бути офіційно-ділового стилю і відповідати загальноприйнятим вимогам пристойності» [5]; у наказі Міністерства внутрішніх справ України від 16 листопада 2018 року № 932 «Про затвердження Правил етичної поведінки працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління» визначено, що: «одяг працівників ДСНС має бути офіційно-ділового стилю і відповідати загальноприйнятим вимогам пристойності» (пункт 8) [6].

Мета дослідження: здійснити порівняльно-правовий аналіз стану нормативного регулювання питань впровадження дрес-коду як права роботодавця в контексті заборони дискримінації працівників за гендерною, релігійною ознаками, станом здоров'я та інвалідністю.

Стан опрацювання проблематики. Питання дрес-коду, уніформи та проявів дискримінації працівників, у зв'язку із їх впровадженням не знайшло свого відображення в науці трудового права, а тому існує необхідність здійснити правове дослідження цього питання.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що в базовому для трудових відносин нормативному акті – Кодексі законів про працю України (далі КЗпП України) відсутні такі поняття як «дрес-код» чи «уніформа», так само як і відсутні положення щодо обов'язкового

характеру правил дрес-коду для працівника. Статтею 163 КЗпП України передбачено лише «видачу спеціального одягу та інших засобів індивідуального захисту на безоплатній основі для працівників на роботах із шкідливими та небезпечними умовами праці, а також роботах, пов'язаних із забрудненням або здійснюваних у несприятливих температурних умовах». А стаття 164 КЗпП України передбачає право працівника на «компенсаційні виплати за невиданий спеціальний одяг і спеціальне взуття» [7]. Положення аналогічного змісту також закріплені і у статі 8 Закону України «Про охорону праці». Доречно припустити, що у цьому випадку мова йде все ж таки про уніформу, а не дрес-код, оскільки видача спеціального одягу передбачає, що він буде однаковий для всіх працівників відповідного підприємства/структурного підрозділу.

Разом з тим, національне законодавство і не забороняє роботодавцю запроваджувати дрес-код для працівників на конкретному підприємстві, закріпивши ці вимоги у внутрішніх документах, наприклад, у правилах внутрішнього трудового розпорядку компанії, або в окремому положенні щодо форми одягу. Важливо, щоб такі правила були сформульовані чітко та зрозуміло. У такому випадку потрібно ознайомити працівника із існуючими вимогами, після чого обов'язок щодо дотримання форми одягу стане частиною його трудових обов'язків. Працівники також мають бути вчасно повідомлені про будь-які зміни в політиці щодо дрес-коду. Разом з тим, правила дрес-коду повинні враховувати специфіку роботи, гендерні відмінності, потреби осіб з інвалідністю чи певними видами захворювань, релігійні переконання тощо, для того, щоб впроваджений дрес-код не був дискримінаційним. Наприклад, роботодавець має право заборонити вільний/широкий одяг, якщо існує небезпека того, що останній може потрапити в механізми, або роботодавець має право вимагати, щоб працівники прибрали волосся, якщо вони працюють з їжею.

На практиці довести факт того, що встановлений дрес-код є дискримінаційним, буває досить складно, оскільки у багатьох випадках він є цілком законним. Проте вимога законності не буде дотримана, якщо роботодавець вимагатиме носити відповідну форму одягу, коли вона не потрібна для роботи або є небезпечною. Також впроваджений дрес-код не може базуватися на нормах про «жіночність» і «чоловічість».

Якщо проаналізувати досвід США, то численні роботодавці зіткнулися з судовими позовами через політику, що вимагає різної довжини волосся для статей, і судові рішення часто суперечать один одному. Незважаючи на те, що

жодного федерального законодавства ще не прийнято з цього питання, багато штатів (Каліфорнія, Колорадо, Іллінойс, Меріленд, Массачусетс, Мічиган, Невада, Нью-Джерсі, Нью-Йорк, Нью-Йорк, Техас, Вірджинія та Вашингтон) прийняли власні закони, спрямовані на запобігання дискримінації за текстурою волосся та «захисними зачісками» на робочих місцях і в школах, оскільки чорношкірі люди, особливо чорношкірі жінки та дівчата, частіше зазнають дискримінації через своє волосся, ніж представники інших рас. Наприклад, згідно з такими законами, темношкіру жінку не можна звільнити з роботи за те, що вона носила спеціальну зачіску, а чорношкірому чоловікові не можна відмовити в співбесіді через те, що він має афро [8].

На багатьох робочих місцях можна помітити, що чоловіки та жінки мають незначні відмінності в тому, що вимагає їхній дрес-код. Це може здатися дискримінацією за статтю, але не завжди визнається нею. Для того, щоб дрес-код вважався гендерною дискримінацією, він повинен покладати важчий тягар на одну стать, ніж на іншу. Це означає, що хоча незначні відмінності в дрес-кодах можуть існувати, одна стать не може бути піддана суворішій політиці, яка спричиняє труднощі, а інша – ні. Наприклад, вимагання від жінок носіння високих підборів або макіяжу при відсутності відповідних вимог до чоловіків є яскравим прикладом дискримінації за ознакою статі. Подібним чином політика дрес-коду, яка не враховує потреби в одязі трансгендерних або небінарних працівників, також може бути дискримінаційною [9].

Розробляючи дрес-код на робочому місці, роботодавці повинні віддавати перевагу інклюзивності та гендерній нейтральності, щоб уникнути дискримінації. Регулярний перегляд і оновлення правил дрес-коду є надзвичайно важливими, оскільки суспільні норми та правові стандарти розвиваються. Такий підхід не тільки зменшує правові ризики, але й сприяє формуванню позитивної та інклюзивної культури на робочому місці, поваги до особистості та прав усіх працівників. Тому роботодавці повинні ретельно продумати зміст будь-якого дрес-коду, включно з такими питаннями: 1) які причини/підстави запровадження дрес-коду?; 2) чи поширюється політика дрес-коду на всіх працівників однаково?; 3) чи є/можуть бути небезпечні наслідки для здоров'я та безпеки працівників? [10].

Впровадження дрес-коду також може призвести і до релігійної дискримінації. Різні релігії мають різні правила щодо того, який одяг і догляд підходять для них. Мова йде про окремі види одягу, головні убори, татування, прикраси, пірсинг, а також про довжину волосся та волосся на обличчі.

Регулювання довжини волосся, про яке йшлося вже вище, також може спричинити релігійну дискримінацію, якщо роботодавець не враховує певні релігійні особливості. Наприклад, чоловіки-сикхи не стрижуться. Подібним чином деякі ортодоксальні євреї не стрижуть і не голять окремі ділянки на голові, створюючи кучері [11]. За загальним правилом роботодавець не може змусити своїх співробітниць носити штани, якщо їхні релігійні переконання вимагають від них носити спідниці (хіджаб). Також роботодавець не може заборонити працівнику носити релігійний головний убір (наприклад кіпу, тюрбан). Разом з тим, в останні роки за кордоном в окремих сферах діяльності все частіше впроваджується політика нейтрального дрес-коду (нейтрального по відношенню до релігії). В цьому аспекті доцільним буде проаналізувати одне із рішень Європейського суду з прав людини (далі ЄСПЛ).

15 липня 2021 року ЄСПЛ у двох справах у Німеччині постановив, що нейтральний дрес-код на робочому місці не є ні прямою, ні непрямою дискримінацією на основі релігії чи переконань. Суд встановив деякі умови для цих нейтральних дрес-кодів, зокрема зобов'язання роботодавця довести, що політика нейтралітету відповідає «справжній потребі». Ця справжня потреба може бути як потребою в нейтральному ставленні до клієнтів, так і потребою уникати соціальних конфліктів на робочому місці.

У своєму рішенні Європейський суд послався на попередню прецедентну практику, в якій Суд уже постановив, що політика нейтралітету не є прямою дискримінацією, якщо така політика без винятку застосовується до всіх проявів політичних, філософських чи релігійних переконань і поширюється на всіх працівників організації таким же чином, зобов'язуючи їх загалом одягатися нейтрально [12].

Крім того, у своєму рішенні ЄСПЛ наголосив, що бажання роботодавця продемонструвати нейтралітет щодо клієнтів можна вважати законною метою, якщо для досягнення цієї мети роботодавець залучає лише працівників, які мають контакти з клієнтами. Також було зроблено уточнення, що простого бажання роботодавця дотримуватися політики нейтралітету недостатньо для об'єктивного виправдання непрямой відмінності на основі релігії чи переконань. Обґрунтування може бути об'єктивним лише у випадку дотримання трьох умов: 1) справжня потреба: має бути «справжня потреба» з боку роботодавця, яку він повинен підтвердити; 2) відповідний дрес-код: дрес-код має бути «відповідним», щоб забезпечити належне застосування політики нейтралітету. Іншими словами, політика має здійснюватися ефективно, узгоджено та систематично; 3) пропорційність: дрес-код не

повинен виходити за межі суворо необхідного відносно згубних наслідків, яких роботодавець намагається уникнути через дрес-код [13].

Висновки. Відсутність законодавчо визначених вимог щодо дрес-коду, а саме загальних критеріїв, ознак, які повинні бути враховані у випадку його запровадження для працівників будь-якого підприємства, установи, організації, з однієї сторони, надає роботодавцю свободу дій, а з іншої – може призвести до порушення трудових прав працівників, а саме їх дискримінації за гендерною, релігійною ознаками, станом здоров'я чи інвалідністю. Незважаючи на стрімкий розвиток суспільства у напрямку рівноправності, пропаганди толерантності до працівників незалежно від їх раси, статі, кольору шкіри, віку, релігії, дрес-код, як би це дивно не звучало, може стати тим наріжним каменем спотикання, де рівність трудових прав працівників може бути не врахована чи врахована частково. Насамперед, це відбувається через панування в суспільстві тих чи інших стереотипів та прогалін у нормативному регулюванні (варто зазначити, що така ситуація характерна не лише для України). Станом на сьогодні роботодавці у випадку запровадження дрес-коду зобов'язані максимально враховувати існуючі у національному законодавстві вимоги щодо заборони дискримінації у сфері праці залежно від раси, кольору шкіри, релігійних переконань, статі, віку, стану здоров'я, інвалідності, гендерної ідентичності, сексуальної орієнтації. Правила дрес-коду насамперед повинні покладати однакові/рівнозначні обмеження на працівників, незалежно від їх гендерної чи релігійної приналежності, але разом з тим і враховувати певні особливості, що зумовлені станом здоров'я працівників. Також вони мають бути прописані чітко, структуровано, періодично переглядатися, виходячи із постійного розвитку суспільства та нормативної бази.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про затвердження рекомендацій щодо зовнішнього вигляду (дрес-коду) працівників Державної міграційної служби України: наказ Державної міграційної служби України від 05.11.2012 р. № 263 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263839-12#Text> (дата звернення: 28.10.2024).
2. Правила адвокатської етики: затверджені з'їздом адвокатів України від 09.06.2017 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17?find=1&text=%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%96%D0%B9+%D0%B2%D0%B8%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4#w1_1 (дата звернення: 31.10.2024).
3. Про затвердження Правил поведінки працівника суду: Рішення Ради суддів України від 06.02.2009 р. № 33. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr033414-09#Text> (дата звернення: 01.11.2024).
4. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів: затверджений Всеукраїнською конференцією прокурорів від 27.04.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0001900-17#Text> (дата звернення: 27.10.2024).
5. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08. 2016 року № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text> (дата звернення: 25.10.2024).
6. Про затвердження Правил етичної поведінки працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.11.2018 р. № 932 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1376-18#Text> (дата звернення: 01.11.2024).
7. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08/conv#n1571> (дата звернення: 10.11.2024).
8. Workplace Dress Codes and Gender Discrimination: Balancing Professionalism and Equality : веб-сайт. URL: <https://lipskylowe.com/workplace-dress-codes/> (дата звернення: 30.10.2024).
9. Implementing a Dress Code in Your Workplace. *Legal Considerations. FindLaw* : веб-сайт. URL: <https://www.findlaw.com/legalblogs/uncategorized/ implementing-a-dress-code-in-your-workplace-legal-considerations> (дата звернення: 23.10.2024).
10. Workplace Dress Codes and Gender Discrimination: Balancing Professionalism and Equality. *Hempsons LLP* : веб-сайт. URL: <https://www.hempsons.co.uk/not-wear-dress-codes-risk-discrimination/?cn-reloaded=1> (дата звернення: 02.11.2024).
11. What Is A Discriminatory Workplace Dress Code? : веб-сайт. URL: <https://www.bkllawyers.com/blog/2021/november/what-is-a-discriminatory-workplace-dress-code-> (дата звернення: 24.10.2024).
12. New headscarf ruling from the European Court of Justice gives guidance on neutral

dress codes. *Ius Laboris* : веб-сайт.
URL: <https://iuslaboris.com/insights/new-headscarf-ruling-from-the-european-court-of-justice-gives-guidance-on-neutral-dress-codes/> (дата звернення: 01.11.2024).

13. Справа IX проти WABE eV та MH Müller Handels GmbH проти MJ. *Court of Justice of the European Communities* : веб-сайт
URL: <https://www.bailii.org/eu/cases/EUECJ/2021/C80418.html> (дата звернення: 01.11.2024).